

Sanna Meriläinen
TYÖOHJELMA20.12.2018
01

Omatoiminen pelastautuminen – varatieselvitys

Selvityksen tavoitteet

Työn tavoitteena on laatia suunnitteluohje ja esimerkkisuunnitelmia omatoimiselle pelastautumiselle asuinkerrostaloissa. Painopiste on erityisesti omatoimisissa, uudentyyppisissä varatieratkaisuissa, jotka eivät perustu nostolavayksiköillä pelastamiseen, josta on jo olemassa pelastuslaitoksen laatima ohje. Selvityksen pohjalta voidaan laatia esitys Helsingissä hyväksyttävistä varatie- ja uloskäytäväratkaisuksista.

Tavoitteena on suunnitella asuinkerrostaloihin omatoimisen poistumisen malliratkaisuja, jotka kannustavat rakennushankkeita ja suunnittelijoita hyödyntämään myös uudentyypisiä ratkaisuja aiempaa monipuolisemmin. Lisäksi selvitykseen tulee koota hyviä toteutettuja esimerkkejä omatoimisesta pelastautumisesta.

Omatoiminen pelastautuminen helpottaa pelastamista sekä pelastusjärjestelyn suunnittelua tiivistyvässä ja monimuotoistuvassa kaupunkirakenteessa, jossa eri käyttötarkoitusten ja toimintojen yhteensovittaminen korostuu. Työssä tulee selvittää, voisiko laajemman pelastautumisen keinovalikoiman kautta olla mahdollista parantaa pihojen viihtyisyyttä, korttelipihojen monipuolisuutta ja asuinympäristön laatua, helpottaa katu- ja rakennussuunnitelmien ristiriitoja, rakentaa kustannustehokkaasti sekä parantaa henkilöturvallisuutta.

Selvityksessä tulee ottaa huomioon erilaisten asukasryhmien (mm. liikuntaesteisten, lasten, ikääntyneiden) tarpeet ja turvallisuus, sekä tehdä kaupunkirakenteellista arviota ratkaisujen vaikutuksista korttelitasolla mm. liikenteeseen, pysäköintiin, korttelipihoihin, rakennusten massoitteluun ja asuntojen suuntaamiseen. Lisäksi tulee arvioida millaisia vaikutuksia omatoimisten pelastautumisratkaisujen yleistymisellä olisi asuntosuunnittelussa. Omatoimisten pelastautumisratkaisujen kustannusvaikutuksia arvioidaan selvitystä laadittaessa yhteistyössä kaupunkiympäristön toimialan ja kaupunginkanslian kanssa.

Työn sisältö

Lähtötiedot ja rajaukset

Työn lähtökohtana toimii olemassa oleva lainsäädäntö; maankäyttö- ja rakennuslaki, YM:n asetus rakennusten paloturvallisuudesta perustelumuihistioineen sekä Helsingin kaupungin pelastuslaitoksen ja PKS-ravan ohjeet (ks. ohjelman lopussa).

Työn rajautuu seuraavasti:

- selvityksessä esitellään varatieratkaisut asuinkerrostaloissa (paloluokat P1, P2), joiden ylimmän kerroksen lattian etäisyys sitä palvelevan porrashuoneen sisäänkäyntitasosta on alle 24 m.
- ratkaisuissa tulee huomioida myös asetuksessa asumiseen rinnastetut alle 300m² työpaikkatilat sekä tuotanto- ja varastotilat. (huom. hybridirakennukset)
- Erityisryhmien asuminen rajataan työn ulkopuolelle, mutta selvityksessä on kiinnitettävä huomiota liikuntaesteisten, vanhusten ja lasten mahdollisuuksiin omatoimiseen pelastautumiseen.

Työn sisältö

Pelastusasetuksen perustelumuition (28.11.2017) taulukossa PM1 on lueteltu hyväksyttävät varatiejärjestelyt työn rajauksen mukaisissa rakennuksissa:

- palokunnan toimenpiteet
- käynti viereisen palo-osaston parvekkeelle
- käynti alapuolisen palo-osaston parvekkeelle
- tarkoitukseen sopiva kiinteä porras
- kiinteät tikkaat (kun kerrosluku enintään 2)

Nämä toimivat lähtökohtina, mutta näiden lisäksi on mahdollisuus esittää muita ratkaisuja sekä näiden yhdistelmiä arvioitavaksi. Pelastautuminen on ratkaistavissa myös ilman varsinaisia varateitä, esimerkiksi kahdella uloskäytävällä (kahdella portaalla) tai automaattisella sammutuslaitteistolla. Näihin perustuvia ratkaisumalleja voi selvityksessä esittää omatoimisen pelastautumisen ratkaisujen rinnalla.

Selvityksessä tulee olla suppea kartoitus nykytilanteesta ja eri ratkaisujen yleisyydestä sekä lyhyt katsaus toteutetuista esimerkeistä arvioineen.

Selvityksessä tulee esittää eri varateiden ratkaisumalleille esimerkkisuunnitelmat, (esim. tyyppiporras) sekä osoittaa ratkaisun erikoispiirteet, kaupunkikuvalliset vaikutukset ja soveltuvuus eri tilanteissa.

Selvityksessä esitetään lisäksi tarkastelu (n.1:500) pelastusratkaisuista asuinkorttelissa. Pohjana käytetään Hernesaareen tehtyä kortteliviitesuunnitelmaa tai vastaavaa korttelitasoista lähtötietoa, jonka työn tilaaja toimittaa. Korttelitason tarkastelun tarkemmasta toteutustavasta voidaan neuvotella tarjoajan kanssa.

Työryhmä

Työryhmässä vetäjänä tulee olla arkkitehti, jolla on laaja kokemus asuinkerrostalojen ja niiden paloturvallisuuden suunnittelusta (Fisen V+-luokan pääsuunnittelija- ja rakennussuunnittelijapätevyys tai sitä vastaava pätevyys). Lisäksi työryhmässä tulee olla paloturvallisuusasiantuntija (Fisen pätevyysluokka vaativa tai sitä vastaava pätevyys)

Aikataulu

Tavoitteena on aloittaa työ tammikuussa 2019. Työn kesto on noin kaksi kuukautta. Tavoitteena on saada selvitys valmiiksi maaliskuun loppuun mennessä. Kokonaisaikataulusta voidaan tarvittaessa neuvotella tarjoajan kanssa.

Kokoukset

Kokous 1, työn aloitus

Kokous 2, alustava selvitysaineisto

Kokous 3, työn esittely asiantuntijaryhmälle, jonka jälkeen kommenttien vienti selvitysaineistoon ja työn luovutus

Ohjausryhmä

Konsulttityötä ohjaa Helsingin kaupungin puolesta ohjausryhmä, johon kuuluvat arkkitehti Sanna Meriläinen (asemakaavoitus), arkkitehti Marja-Liisa Heikkilä (Att, hankekehitys), arkkitehti Pirkka Hellman (rakennusvalvonta), diplomi-insinööri Raila Hoivanen (teknistaloudellinen suunnittelu, pelastusturvallisuus), johtava palotarkastaja Esko Rantanen (pelastuslaitos) ja projektinjohtaja Outi Sääntti (kaupunginkanslia, aluerakentaminen)

Työn raportointi

Selvitys luovutetaan A4-kokoisena vihkona tulosteena ja pdf-muodossa. Se sisältää mm.

- olennaisilta osiltaan mitoitettut kaaviokuvat (pohjapiirustus, leikkaus ja havainnekuvat, esim. aksometriat) soveltuvaan mittakaavaan kaikista esitetyistä omatoimisen pelastautumisen malliratkaisuista (n. 4-7kpl)
- korttelitason pelastusratkaisutarkastelu 1:500 (maantasokerros, peruskerros, leikkaus)
- referenssiaineistoa piirustuksin ja valokuvin
- selostus, jossa käsitellään kattavasti työohjelman ja sen liitteiden aihepiirit.

Omistus- ja julkaisu oikeudet

Helsingin kaupunki saa täydet omistus- ja julkaisu oikeudet työn pohjalta syntyneeseen aineistoon. Kaupunki pidättää oikeuden muunnella ja julkaista sekä luovuttaa kolmansille osapuolille muunneltavaksi ja julkaistavaksi kaikkea työssä syntynyttä aineistoa. Aineisto toimitetaan tilaajalle 'digitaalinen aineisto'-ohjeen mukaisesti.

Raporttia ja tuloksia hyödynnetään asemakaavoituksessa lähtötietona ja ohjeena rakennusvalvonnassa sekä pelastuslaitoksella rakennushankkeita arvioitaessa. Selvityksen pohjalta pyritään lisäksi laatimaan rakennushankkeiden suunnittelijoille tiivis suunnitteluohje omatoimisen pelastautumiseen.

Lähtötiedot ja liitteet

- Maankäyttö- ja rakennuslaki 5.2.1999/132, <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990132>
- Pelastuslaki, <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20110379>
- Ympäristöministeriön asetus rakennusten paloturvallisuudesta, <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2017/20170848>

- Perustelumuistio ympäristöministerin asetukseen rakennusten paloturvallisuudesta, http://www.ym.fi/fi-FI/Maankaytto_ja_rakentaminen/Lainsaadanto_ja_ohjeet/Rakentamismaarayskokoelma/Paloturvallisuus
- Helsingin kaupungin pelastuslaitos, Pelastustien suunnittelu ja toteutus, ohje 1.7.2013, [https://www.hel.fi/static/liitteet/pela/Pelastustien suunnittelu ja toteutus 36 13RIHOS.pdf](https://www.hel.fi/static/liitteet/pela/Pelastustien_suunnittelu_ja_toteutus_36_13RIHOS.pdf)
- PKS Rava 117b 28 Uloskäytävän perusvaatimuksia P1-asuinrakennuksissa, kun porrashuoneen korkeus* enintään 24m, <https://www.pksrava.fi/doc/tulkintakortit/MRL-117b28.pdf>

Liite 1: Omatoiminen pelastautuminen_lähtökohtia.pdf

Liite 2: Digitaalinen_kartta_aineisto_konsulttityössä.pdf

Liite 3: Kymp_kse_konsulttisopimus pohja.docx